

Arkivsaksnr: 2016/8899-0

Saksbehandler: Alf Odden

Dato: 13.05.2016

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for SVR		24.05.2016

Søknad frå Sira-Kvina kraftselskap om dispensasjon til bygging av Storå kraftverk i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder i Sirdal kommune

Forvalters innstilling

I medhald av kapittel III og kapittel IV, punkt 1.1 i føreskrift om verna av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, §2 og §3, punkt 1.1 i føreskrift om verneplan for Frafjordheiane, samt naturmangfaldloven sin § 48, får ikkje Sira-Kvina kraftselskap dispensasjon til å bygge Storå kraftverk. Tiltaket blir ikkje vurdert å oppfylle vilkåra for nokon av dei tre alternativa for dispensasjon etter §48; tiltak som ikkje strid mot verneføremålet og ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig, tiltak som er naudsynt av tryggleikssyn og tiltak av vesentleg samfunnsinteresse.

Saksopplysningar

Bakgrunn for søknaden

Syner til dispensasjonssøknad og følgjebrev frå Sira-Kvina kraftselskap datert 14.01.2016 og 16.01, samt SKK sitt revisjonsdokument for Sira-Kvina reguleringa frå desember 2015. Syner og til vedtak og saksutgreiing i styresak 34/14, samt høringsuttaler frå Sirdal kommune datert 23.02.2016, Villreinnemnda for Setesdalområdet datert 06.04.2016 og Fylkesmannen i Aust og Vest Agder datert 15.04.2016.

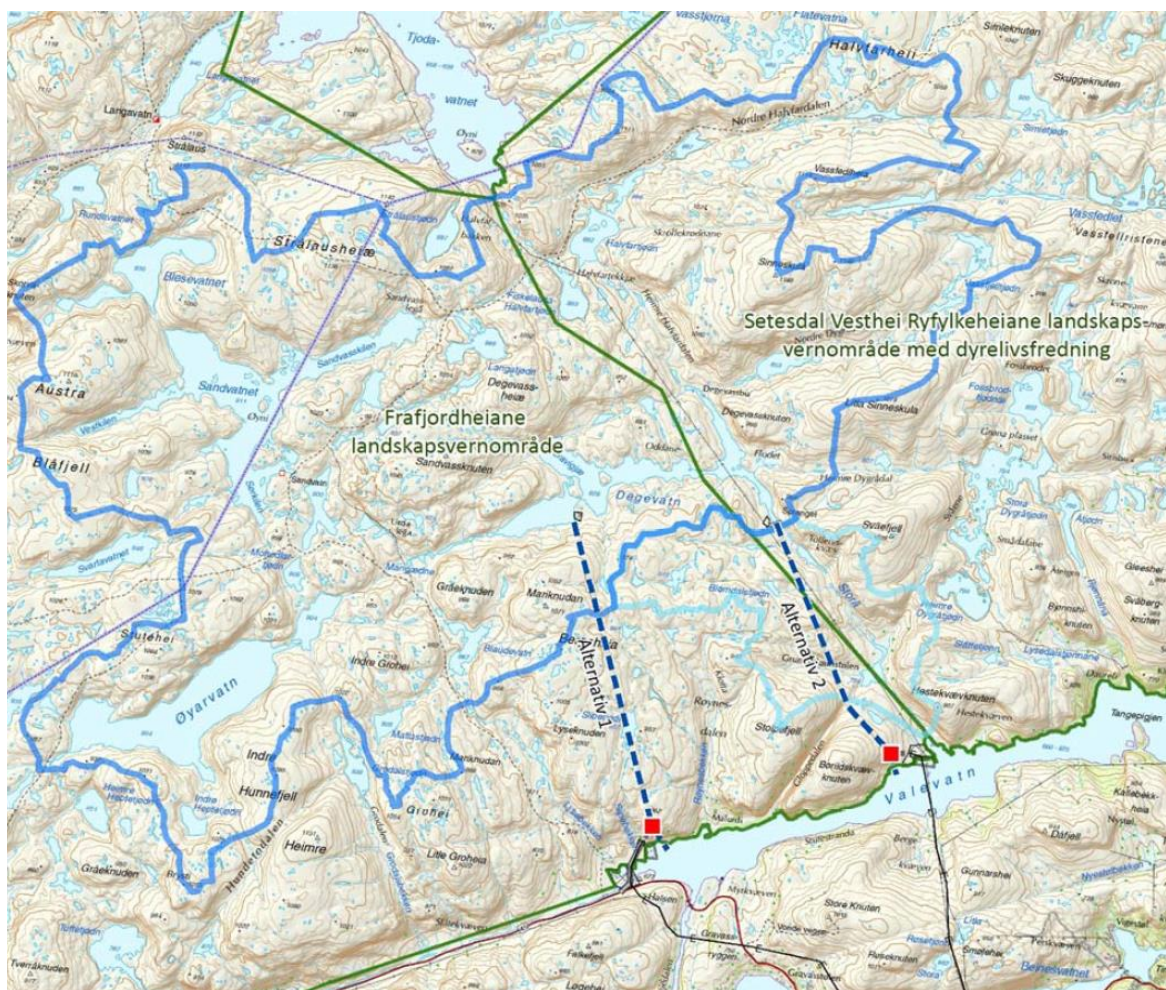
I følgje SKK er Storå kraftverk å betrakte som eit opprustings- og utvidingsprosjekt (O/U prosjekt) i samband med revisjonen av konsesjonsvilkåra for Sira-Kvina reguleringane. I følgje Olje og energidepartementet sine retningslinjer for revisjon av konsesjonsvilkår, oppmodast regulantane til å fremme gode O/U prosjekt i samband med vilkårsrevisjonane. Føremålet med slike O/U prosjekt er at ein gjennom ny kraftproduksjon skal motverke at revisjonsprosessane skal gje eit samla produksjonstap. Konkret i Sira-Kvina revisjonen vil Storå og to andre O/U prosjekt kunne finansiere fleire miljøtiltak i vassdraget. Dette dreier seg mellom anna om minstevassføring, biotopforbetrande tiltak, oppreinsking av sedimenter og problemvegetasjon, samt midlar til friluftslivtiltak. Det visast til SKK sitt revisjonsdokument for ei fullstendig oversikt over aktuelle miljøtak og kostnadane for tiltaka.

Utbyggingsplanane

Sira-Kvina kraftselskap (SKK) søker om dispensasjon frå verneføreskriftene for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde og Frafjordheiane landskapsvernområde for å kunne utnytte fallet i Storå til kraftproduksjon. Storå ligg i fjellområdet mellom Lysefjorden og Hunnedalen/Valevatn og sjølve Storå renn frå Degevatn (826 moh) til Valevatn (625-660 moh). Hovuddelen av nedbørsfeltet og alle omsøkte tekniske inngrep ligg i Sirdal kommune, mens ein mindre del av nedbørsfeltet ligg i Gjesdal kommune. Anleggsperioden for Storå kraftverk vil vare i 2-3 år.

Det ligg føre to alternativ for Storå kraftverk. Begge alternativa utnyttar fallet mellom Degevatn og Valevatn og inneberer bygging av en om lag 30 m lang og 2 m høg betongdam ved utløpet av Degevatn, samt at vatnet regulerast 1 m ned og 1 m opp i høve til dagens normalvasstand. For begge alternativa er det lagt opp til ei minstevassføring i Storå på 1.2 m^3 i sommarhalvåret og 0.4 m^3 i vinterhalvåret. Alternativ 1 har ein årleg middelproduksjon på 56.5GWh. Dette alternativet inneberer bygging av kraftstasjonen inne i fjellet i vestre enden av Valevatn med ein om lag 1 km lang tilkomstveg frå Rv 45. Inntaket frå Degevatn vil ligge under vassflata om lag midt på sørsida av vatnet. Tippmassene vil bli brukt til å heve eksisterande traktorveg inn mot kraftstasjonsområdet. Denne vegen vil og fungere som ein terskel og vil gje eit permanent vasspeil oppstrøms vegen.

Alternativ 2 har ein årleg middelproduksjon på 59.5GWh. Dette alternativet inneberer bygging av kraftstasjonen inne i fjellet ved Storå sitt utløp i Valevatn. Tilkomst til kraftstasjonen vil være med båt og lekter over Valevatn slik at det må byggast ei brygge ved utløpet. Inntaket frå Degevatn vil ligge i tilknytning til sperredammen ved utosen av vatnet. For at inntaket skal bli tilstrekkeleg dykka må det sprengast ein om lag 40 m lang kanal på 2 m x 4 m oppstrøms sperredammen. Tippmassane vil bli deponert i Valevatn under HRV eller bli kamouflert i søkk og urer nær kraftstasjonen.

Kart over nedbørsfelt og utbyggingsalternativ

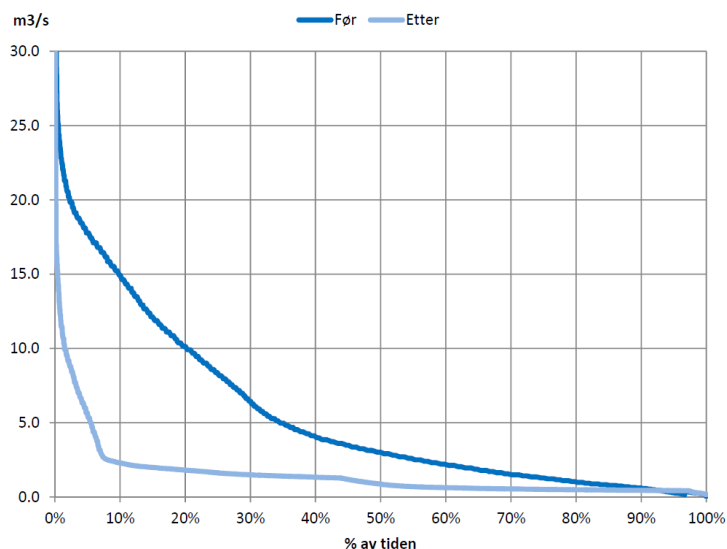
Vurdering av miljøkonsekvensar i søknaden

I SKK sin dispensasjonssøknad, er det gjort ei vurdering av moglege miljøkonsekvensar av Storå kraftverk. Norsk institutt for naturforskning v/ Olav Strand står for vurderingane i høve til villrein, mens Multiconsult v/ Kjetil Mork tek for seg øvrige tema. Hovudpunkta i vurderingane for ulike tema vil bli attgjeve under, men kort fortalt konkluderast det med at dei negative miljøkonsekvensane knytt til Storå kraftverk er relativt små.

Vassføring

Etter ei eventuell utbygging vil det bli merkbar mindre vatn i Storå store deler av året, men minstevassføring ($0.4\text{--}1.2\text{ m}^3/\text{sek}$), avrenning frå restfeltet ($0.43\text{ m}^3/\text{sek}$), snøsmelting og flaumar vil likevel til ein viss grad gje naturlege variasjonar i vassføringa.

Varighetskurva for eit karakteristisk år viser at reduksjonen i vassføring i Storå vil være på meir enn $2\text{ m}^3/\text{sek}$ 55% av tida og meir enn $5\text{ m}^3/\text{sek}$ 25 % av tida.

Landskap

Totalt sett vurderast utbygginga å ha små negative konsekvensar for landskapet, både innanfor og utanfor verneområda, dersom minstevassføring og andre avbøtande tiltak iverksettast. Dette skyldast i hovudsak at dei største tekniske inngrepa vil skje på stader der det er inngrep frå før. Dette gjeld kraftstasjonsområda som ligg ved reguleringssona i Valevatn, samt langs Storå og ved damstaden i Degevatn kor landskapet er påverka av 300 kV kraftlinje som går gjennom område. Både sprerredammen ved Degevatn og den reduserte vassføringa i Storå vil bli synleg, men vil likevel ligge relativt godt skjult og være lite synleg frå viktige ferdselsårer. Sjølv reguleringa av Degevatn vil være såpass avgrensa at den ikkje avvik større frå den naturlege variasjonen i vasstand.

Eksisterande 300 kV leidning ved kryssinga av Degevatn
Kulturminne

Samla sett vurderast utbygginga å ha små negative konsekvensar for kulturminne og kulturmiljø. Samstundes vil eit kulturminne nær Degevatn kunne påverkast av hevinga av vasstanden og eit kulturminne nær sperredammen vil bli påverka visuelt.

Vegetasjon og naturtypar

Utbygginga vil ikkje medføre negative konsekvensar for sjeldne artar og viktige naturtypar.

Det er ikkje registrert raudlista eller andre sjeldne artar som vil bli påverka av inngrepa. Det er heller ikkje registrert utvalde eller viktig naturtypar i område. Vegetasjonstypene i område er i hovudsak artsfattige og består i stor grad av venleg førekommande artar.

Villrein

Dei potensielle skadeverknadane for villreinen vurderast som minimale. Dette grunngjevast med at utbygginga kan gjennomførast utan å bygge veg i område og at kraftstasjonar og overføringstunellar byggast i fjell. Det påpeikast og at denne delen av Setesdal Vesthei er å betrakte som ein perifer del av villreinområde, sjølv om det i et visst monn funksjonsområde for bukkar i løpet av sommarhalvåret. Denne delen av Setesdal Vesthei må likevel reknast som ein svært marginal del av villreinområdet og reinsdyra her har bare en sporadisk bruk av areal som vil bli påverka av den omsøkte reguleringa.

Andre pattedyr og fugl

Den planlagde utbygginga forventast ikkje å medføre vesentlege negative konsekvensar for andre pattedyr artar. Det er registrert ein hekkelokalitet for kongeørn mindre enn 1 km frå tiltaksområde for utbyggingsalternativ 2. Om kongeørna blir påverka av utbygginga avheng av om den hekker på staden dette året. Det er og registrert ein hekkelokalitet for hubro vel 1.5 km frå aktuelle anleggsområder. Denne lokaliteten ligg godt skjerma slik at ein ikkje forventar at den skal bli påverka av utbygginga.

Fisk og botndyr

Periodevis tørrlegging av grunne og produktive areal i Degevatn, samt utvasking av strandsonen ved periodevis heving av vasstanden vil på sikt føre til redusert produksjon av botndyr og dermed redusert næringstilgang for fisk, vaderar, dykkender og fossefall. I tillegg vil sperredammen ved utløpet av Degevatn kunne skjære av potensielle gyteområder i Storå. Redusert vassføring i Storå vil redusere den biologiske produksjonen noko og såleis til ein viss grad ha ein negativ innverknad på fiskebestanden.

Storå sitt utløp frå Degevatn

Friluftsliv

Utbygginga vil ikkje direkte påverke moglegheitene for å utøve friluftsliv i område, men inngrepa vil ha noko innverknad på landskapet og dermed verke inn på landskapsopplevinga. Det er ingen turisthytter eller merka turstiar i nærleiken av Degevatn og Storå. Samstundes er det fleire umerka stiar i område

ved Degevatn og ei viss ferdsle i samband med turgåing og fiske om sommaren. Om vinteren går det ei delvis preparert skiløype inn til Degevassbu ved Degevatn, og Degevasstreffet samlar mange skiløparar kvar langfredag. Det er inga stiar langs Storå og ferdsla her er svært liten

Saksgang og tidlegare handsaming

Ein tidlegare versjon av Storå kraftverk prosjektet med 5 m regulering av Degevatn vart vurdert i samband med utarbeidinga av Samla Plan for vassdrag i 1986. Her vart dette prosjektet plassert i Kategori II. Dette inneberer at ordinær konsesjonshandsaming av Storå kraftverk ikkje kan settast i gang før prosjektet eventuelt blir omklassifisert til Kategori I. SKK kan søke om ei slik omklassifisering på grunnlag av reduserte konflikter, og ein eventuell dispensasjon frå verneføreskrifta vil være eit tungtvegande argument i ein slik søknad. Søknadar om omklassifisering avgjerast av Miljødirektoratet i samråd med NVE. Om Storå kraftverk blir omklassifisert til Kategori I vil ein kunne følgje vanleg saksgang i konsesjonssaker. Første ledd i ein slik saksgang vil være at SKK utarbeider ei melding om prosjektet, samt forslag til konsekvensutgreiingsprogram. Dette blir der etter sendt ut på høring før NVE fastsett endeleg konsekvensutgreiingsprogram. I neste ledd vil SKK utarbeide ein konsesjonssøknad med tilhørande konsekvensutgreiing som sendast ut på høring. Etter høringa vil NVE si tilråding bli sendt til OED for endeleg avgjerd.

Verneområdestyret hadde Storå prosjektet til vurdering i 2014. Den gong bad SKK verneområdestyret om å tilrå at det skulle gjennomførast ei konsekvensutgreiing av den planlagde kraftutbygginga før det eventuelt vart sendt inn ein dispensasjonssøknad. I vedtaket i styresak 34/14 fastslo verneområdestyret av planane om Storå kraftverk burde følgje normal saksgang med ei handsaming etter verneføreskrifta før ein eventuell søknad om omklassifisering og påfølgjande konsekvensutgreiing. Grunngevinga var at eksisterande kunnskapsgrunnlag var godt nok for handsaming av ein dispensasjonssøknad.

Høringsuttaler

I samsvar med rutineane i større byggesaker har forvaltningssekretariatet bedt om uttaler frå Sirdal kommune, Villreinnemnda for Setesdalområdet, Fylkesmannen i Aust og Vest Agder og Vest Agder fylkeskommune.

I sin uttale datert 23.02.2016 er Sirdal kommune positive til utbygginga av Storå kraftverk og oppmodar verneområdestyret til å gje dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. I uttalen påpeikast det av Storå kraftverk er eit godt kraftprosjekt med minimalt av negative konsekvensar for landskap, natur og friluftsliv. Inngrepa i prosjektet vil og være avgrensa til områder som frå før er prega av reguleringssona i Valevatn og 300kV kraftlinja langs Storå. Sirdal kommune vektlegg og at det er naturleg å sjå Storå kraftverk i samanheng med vilkårsrevisjonen for Sira-Kvina reguleringsane og den frivillige avtalen mellom SKK og vertskommunane. Her vil ny kraftproduksjon i Storå kunne sikre minstevassføring, samt finansiering av biotopforbetrande tiltak og tiltak for friluftslivet fleire stader i vassdraget. Høringsuttalen var einstemmig vedteken i kommunestyret.

I sin uttale datert 06.04.2016 er Villreinnemnda for Setesdalområdet negative til ei utbygging av Storå kraftverk, og kan ikkje sjå at prosjektet oppfyller vilkåra for dispensasjon etter §48 i naturmangfaldlova. Det påpeikast at Noreg har eit internasjonalt ansvar for å ta vare på villreinstamma og at det derfor ikkje må tillatast byggetiltak som ytterlegare reduserer leveområda. Det påpeikast og at sjølv om villreinen i liten grad har nytta det aktuelle område de siste 20 åra vil slikeandområder likevel være viktige i periodar med nedising av beite i dei meir sentrale leveområda. Villreinnemndas sitt vedtak vart gjort mot ein stemme.

I sin uttale datert 14.04.2016 rår Fylkesmannen i Aust og Vest Agder verneområdestyret frå å gje dispensasjon til utbygging av Storå kraftverk, og kan ikkje sjå at det er heimel til å gje ein slik dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48. På bakgrunn av forvaltningspraksis i liknande saker meiner Fylkesmannen at Storå prosjektet ikkje kjem inn under §48 i naturmangfaldlova si formulering om «vesentlege samfunnsinteresser». På grunn av potensielle skadeverknader for villreinstamma vil

utbyggingsprosjektet og være i strid med verneføremålet for SVR, slik at vilkåret for å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48 ikkje er tilstade. Fylkesmannen er og tvilande til om forvaltningsmyndigheita har mandat til å trekke miljøtiltak utanfor verneområde inn i vurderinga når saka skal handsamast etter §48.

I sin uttale datert 15.04.2016 Vest Agder fylkeskommune verneområdestyret å gje dispensasjon til bygging av Storå kraftverk, da dei ikkje kan sjå at det er grunnlag til å gje dispensasjon etter naturmangfaldlova sin §48. Fylkeskommunen påpeikar at ein bør unngå ytterlegare fragmentering av villreinen sine leveområder og at dette og omfattar områda som blir mindre brukt av villreinstamma. Fylkeskommunen gjer og merksam på at heving av vasstanden vil være i direkte konflikt med automatisk freda kulturminne ved Degevatn.

Formell bakgrunn for vurdering og vedtak

- Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde av 28.04.2000.
- Forskrift om vern av Frafjordheiane landskapsvernområde av 30.01.2004.
- Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane, godkjent 2015
- Naturmangfaldsloven, Kommentartutgave, Inge Lorange Backer, Universitetsforlaget 2010.
- Rundskriv om forvaltning av verneforskrifter, veileder M106-2014, Miljødirektoratet 2014

Heimelsgrunnlag

Verneområdestyret for Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane har forvaltningsmynde for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder.

Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde vart verna ved Kronprinsregentens resolusjon av 28. april 2000.

Føremålet med vernet er etter kapittel III i Føreskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde:

1. Å ta vare på eit samanhengande, særmerkt og vakkert naturområde med urørte fjell, hei og fjellskogsområde med eit særmerkt plante- og dyreliv, stølsområde, beitelandskap og kulturminne.
2. Å ta vare på eit samanhengande fjellområde som leveområde for den sørlegaste villreinstamma i Europa.

Kraftutbygging i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde blir regulert av verneforskrifta kapittel IV, punkt 1.1, kor det heiter at det ikkje må gjerast inngrep som vesentleg kan endre eller innverke på landskapet sin art eller karakter. Blant tiltaka som blir lista opp er «vassdragsregulering» eit av punkta. Tiltak i samband med kraftutbygging er heller ikkje blant tiltak som er direkte heimla i punkt 1.2 eller blant tiltak det kan søkast om i punkt 1.3.

Frafjordheiane landskapsvernområde og dei tilgrensande naturreservata Ørestø og Migaren vart oppretta ved Kronprinsregenten sin resolusjon 19.12.2003. Direktoratet for naturforvaltning vedtok 30.01.2004 ei mindre endring i verneforskrifta.

Føremålet med opprettinga av Frafjordheiane landskapsvernområde er etter §2 mellom anna:

- å ta vare på eit representativt, særprega og vakkert landskap, med bratte fjord- og dalsider via lågheiar opp til glattskurt høg fjell.
- å ta vare på vatn og vassdrag, viktige leveområde for eit særmerkt plante- og dyreliv, geologiske landskapsformer, samt beite- og stølslandskap med automatisk freda og nyare tids kulturminne.

Vidare heter det at *“Allmenta skal ha høve til naturoppleving gjennom utøving av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med lita grad av teknisk tilrettelegging”*.

Kraftutbygging i Frafjordheiane blir regulert av verneforskrifta sin §3, punkt 1.1 Her heiter det at det må ikkje gjerast inngrep som vesentleg kan endra eller verka inn på landskapet sin art eller karakter. Blant tiltaka som blir lista opp er «vassdragsregulering» eit av punkta. Tiltak i samband med kraftutbygging er heller ikkje blant tiltak som er direkte heimla i punkt 1.2 eller blant tiltak det kan søkast om i punkt 1.3.

Ettersom kraftutbygging er forbode etter begge verneføreskriftene, og verneføreskriftene heller ikkje inneheld ein spesifikk dispensasjonsheimel som kan nyttast, må dispensasjonssøknaden om Storå kraftverk handsamast etter den generelle dispensasjonsheimelen i naturmangfaldlova sin §48. Denne paragrafen avløyste i 2009 dei generelle dispensasjonsheimlane i verneføreskriftene, nærare bestemt Kapittel VI i Forskrift om vern av Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde og §4 i Forskrift om verneplan for Frafjordheiane.

Ordlyden i §48 er som følgjer: *«Forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak frå et vernevedtak dersom det ikkje strider mot vernevedtakets formål og ikkje kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig»*.

Lovteksten inneheld dermed tre alternativ som kan utgjøre grunnlaget for ein dispensasjon. Dette dreier seg om tiltak som kan foreinast med verneverdiar og verneføremål, tiltak som er naudsynt for tryggleiken og tiltak som er naudsynt for vesentlege samfunnsinteresser.

I Naturmangfaldlova si kommentarutgåve og i Miljødirektorat sin vegleder M106-2014 er det gjeve utfyllande kommentarar om korleis lovteksten skal tolkast.

Alternativ 1. Tiltak som ikkje strid mot verneføremålet og ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig. Dette alternativet er det første som vurderast i ein dispensasjonssøknad. Dispensasjonsheimelen er i utgangspunktet meint for uforutsette eller særlege høve som ikkje vart vurdert ved opprettinga av verneområde. I første rekke bagatellmessige inngrep eller forbigåande forstyrningar. Kraftutbygging og private fritidshytter nemnast serskilt som døme på større tekniske inngrep det ikkje er høve til å dispensere for. Ein føresetnad for at det kan gjevast dispensasjon er at både kravet om at tiltaket ikkje er i strid med verneføremålet og at tiltaket ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig er oppfylt. I vurderinga av om eit tiltak er i strid med verneføremålet er konsekvensane av tiltaket både på kort og lang sikt relevant. Det same gjeld for tiltaket sitt bidrag av den samla belastninga i eit område. Dersom det er mange eksisterande inngrep i eit verneområde vil den samla belastninga på verneverdiane lettare kunne medføre at eit tiltak vurderast å være i strid med verneføremålet. I vurderinga av om eit tiltak påverkar verneverdiane nemneverdig medfører dette ei konkret vurdering i høve til verneverdiane som omfattast av verneføremålet. Kravet om at tiltaket ikkje skal påverke verneverdiane nemneverdig medfører at moglegheita til å gje dispensasjon er snever, og at det berre kan gjevas dispensasjon der tiltaket vil ha ubetydeleg eller avgrensa verknad på verneverdiane.

Alternativ 2. Dispensasjon når tryggleiksomsyn gjer det naudsynt.

Med tryggleiksomsyn siktast det mellom anna til tryggleik for liv og helse og tryggleik mot omfattande og direkte skade på eigedom. I naudsynt kriteriet ligg det at tryggleiken ikkje kan ivaretakast med tiltak utanfor verneområdet eller at tiltaka inne i verneområdet kan være mindre omfattande.

Alternativ 3. Dispensasjon av omsyn til vesentlege samfunnsinteresser.

Med vesentleg samfunnsinteresse meinast det tungtvegande omsyn av nasjonal betydning som til dømes flyplassar, jernbane og større samferdselsprosjekt. Saker som har stor lokal interesse eller regional betydning er ikkje tilstrekkeleg grunnlag for dispensasjon. I naudsynt kriteriet ligg det at ivaretakinga av samfunnsinteressa ikkje let seg gjere på annan måte. Om desse kriteria er oppfylt kan det gjevast dispensasjon til tiltak innanfor eit verneområde sjølv om tiltaket er i strid med verneføremålet eller kan påverke verneverdiane.

At eit område er verna, vil i seg sjølv være eit tungtvegande argument for å finne ei løysing utanfor område. Terskelen for å gjere inngrep i verneområder skal være høg, og ein dispensasjon etter dette alternativet vil i første rekke gjelde tiltak som ikkje var aktuelle eller ikkje vart vurdert på vernetidspunktet.

I Forvaltningsplan for verneområda i Setesdal Vesthei, Ryfylkeheiane og Frafjordheiane blir kraftutbyggingssaker omtala på s. 23-25. Her står det mellom anna i kapittel 2.2.2 Forvaltingsmål; at *«Omfanget av tekniske inngrep i samband med kraftproduksjon og overføring av straum, bør haldast så lågt som muleg, og nye tekniske inngrep bør unngåast i utørte område, og i område som er viktige for villreinstamma»*.

Vurdering

Vurdering etter naturmangfaldlova

Etter § 7 i Naturmangfaldlova skal dei miljørettslege prinsippa i §§8-12 leggjast til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndigheit. Forvaltingsmyndigheita må ved alle tiltak som vedkjem naturmangfaldet, vurdere søknadane etter desse paragrafane.

Kunnskapsgrunnlaget (§8) for vurderinga av dispensasjonssøknaden er omfattande:

Villrein

Villreinens bruk av Setesdalsheiane, NINA rapport 694/2011

Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei, NVS rapport 6/2010

Nyare GPS-data frå www.dyreposisjoner.no

Inngrep og forstyringar i deler av Setesdal-Ryfylke villreinområde, Lars Arne Bay 1994

Brukerinteresser og arealkonflikter i Frafjordheiane, Geir Arne Haugthom 1994

Samla Plan rapport Degje 1986

Vurdering av konsekvensar for villrein i dispensasjonssøknaden, NINA 2015

Villrein og samfunn, NINA temahefte 27-2004

Opplysningar frå Torbjørn Fjermestad (Gjesdal kommune sin representant i Villreinnemnda) og Geir Hovland (Statskog) som begge har omfattande kunnskap om villreinen i område.

Naturmangfaldet elles

Innsyn for sensitiv informasjon frå www.naturbase.no og www.temakart-rogaland.no

Viltkart for Sirdal kommune

Samla Plan rapport Degje 1986

Vurdering av miljøkonsekvensar i dispensasjonssøknaden, Multikonsult 2015

Verneplan for Frafjordheiane, Fylkesmannen i Rogaland 2001

Kulturminne

Riksantikvarens database www.asketadden.no

Vurdering av miljøkonsekvensar i dispensasjonssøknaden, Multikonsult 2015

Frafjordheiane, Stavanger turistforening 1987

Friluftsliv

Forvaltningsplan for Frafjordheiane landskapsvernområde, Fylkesmannen i Rogaland 2004

Stavanger turistforening sine årbøker frå 1979, 1987, 2007

Vurdering av miljøkonsekvensar i dispensasjonssøknaden, Multikonsult 2015

Det omfattande kunnskapsgrunnlaget (§8) som ligg føre vurderast som tilstrekkeleg til at forvaltningsstyresmakta kan fatte vedtak i saka. §9 om "Føre var prinsippet" vil derfor bli tillagt mindre vekt i dei følgjande vurderingane. Unnataket er vurderingar i høve til villreinstamma sin framtidige bruk av området og vurderingar av tiltaket sin påverknad av hekkemoglegheit og hekkesuksess hos ulike fugleartar, kor føre var prinsippet til ein viss grad vil bli vektlagt.

Innverknad på verneverdiar og verneføremål

På bakgrunn av verneverdiane som inngår i verneføremålet for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder vil den følgjande vurderinga ta for seg tema som landskap, plante og dyreliv, villrein, kulturminne og friluftsliv.

Landskap

Landskapet rundt Storå og Degevatn kan karakteriserast som eit storkupert fjellandskap. Store delar av området ligg 800-1000 moh, men området strekk seg heilt ned til Valevatn (660 moh), mens Sinneskula (1188 moh) er den høgste toppen i område. Område er prega av slake dalfører og mange små og mellomstore vatn. Morenedekket er tynt og det er mykje bart fjell med flyttblokker, bergnabbar og svaberg. I dalføra er morenelaget djupare. Storå går gjennom eit slakt dalføre frå Degevatn til Valevatn over ein strekning på om lag 5 km.

Det er relativt få tekniske inngrep i området med unntak av reguleringa av Valevatn, to hytter ved Degevatn og ein 300 kV (simplex) kraftlinje. Kraftlinja kryssar Valevatn før den går opp langs vestsida av Storå og vidare over Degevatn til Halvfartjønna. Statkraft har fått konsesjon til å oppgradere kraftlinja til 420 KV (duplex/triplex). Det vil da bli bygd ei ny kraftlinje før den gamle rivast. Desse arbeida vil gå føre seg i tidsrommet 2016-2018. Alt i dag sett kraftlinja sitt tydelege preg på landskapet i området, og etter oppgraderinga vil påverknaden bli ennå større. Dei nye mastene vil bli både høgare og breiare og linjetraseen blir noko utvida. Reguleringssona til Valevatn (625-660 moh) er svært skjemmande når vasstanden er låg og sett sitt tydelege preg på landskapsrommet som vatnet inngår i.

I planane for Storå kraftverk er det særleg fire inngrep som vil ha innverknad på landskapet i område. Sperredammen ved utløpet av Degevatn vil bli om lag 30 m lang og 2 m høg og utgjere eit godt synleg element i dei austre delane av Degevatn.

Reguleringa av Degevatn, med 1 m senking og 1 m heving, er relativt liten samanlikna med andre kraftutbyggingar, men å samanlikne dette med naturleg vasstandsvariasjon er misvisande. I høve til naturlege variasjonar i vasstanden, vil både periodar med lav og periodar med høg vasstand vil inntreffe langt oftare etter ei regulering. Dette vil føre til ei utvasking i reguleringssona (Multiconsult 2015), og i periodar der Degevatn er senka ned mot LRV vil ein få 2 m høg reguleringssone rundt heile vatnet. Ei slik reguleringssone vil bli godt synleg og prege landskapsrommet rundt heile Degevatn. Etter ei regulering vil vassføringa i Storå bli redusert om lag 75% av dagane i eit karakteristisk år. Forskjellen i vassføring før og etter regulering vil være på meir enn 5 m³/sek 25 % av tida, frå 2-5 m³/sek 20% av tida og frå 0-2 m³/sek 30% av tida. Minstevassføringa på 1.2 m³/sek i sommarhalvåret og 0.4 m³/sek i vinterhalvåret, samt avrenning frå restfeltet på 0.43 m³/sek og overløp i flomperiodar, vil til ein viss grad gje naturlege variasjonar i vassføringa. Samstundes vil ikkje dette hindre at den reduserte vassføringa vil bli eit godt synleg element i landskapet store deler av året.

Kraftstasjon og anleggområde ved Valevatn vil bli eit godt synleg element i landskapet. Samstundes er dette området frå før sterkt prega av reguleringssona. Sjølv om det blir gjort nye inngrep vil dei skisserte planane for alternativ 1, der vegen fungerer som terskel, i sum kunne ha ein positiv innverknad på landskapet. For alternativ 2 vil inngrepa bli meir omfattande med mellom anna eit kaianlegg, og vil såleis prege område i ennå større grad.

På grunn av kraftlinja som går gjennom området, har landskapet langs Storå og austre deler av Degevatn mista sitt urørte preg, og effekten av kraftlinja vil bli ennå tydelegare når oppgraderinga er ferdig i 2018. Samstundes vil sjølve Storå og Degevatnet være urørte element i dette landskapsrommet. Ei bygging av Storå kraftverk vil gje ei auke i den samla belastninga (§10) i høve til landskapet. Redusert vassføring i Storå, sperredammen og reguleringssona i Degevatn vil saman med kraftlinja gjere at landskapet langs Storå og austre deler av Degevatn vil bli sterkt prega av tekniske inngrep. Reguleringssona i Degevatn vil og medføre at landskapsrommet rundt heile vatnet vil bli påverka, og at område der kraftlinja ikkje er synleg vil miste sitt urørte preg.

Bygging av Storå kraftverk vil heilt sikkert medføre moderate til store negative innverknad på landskapet i område.

Plante og dyreliv

Berggrunnen i området består i all hovudsak av harde grunnfjellsbergartar av ulike typar granitt og gneis. Desse bergartane gir frå seg lite plantenæringsstoff og gir grunnlag for ein artsfattig flora dominert av lite kravfulle artar. Nokre stader er det innslag av amfibolitt, ein bergart som gir frå seg noko meir plantenæring, og gir grunnlag for ein noko frodigare flora. Etter søk i aktuelle databaser og tilgjengeleg litteratur om vegetasjon er det ikkje registrert informasjon om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 eller andre verdifulle arter som vil bli direkte påverka av det omsøkte tiltaket. Det er heller ikkje registrert informasjon om utvalte naturtypar, trua eller nær trua naturtypar på Norsk rødliste for naturtypar 2011. Ein lokalitet med naturtypen kalkrike områder i fjellet er registrert sør vest for Degevatn, men sjølv om lokaliteten strekk seg ned mot vatnet vil den i liten grad bli påverka av reguleringa av Degevatn. Storå kraftverk vil derfor ikkje ha nemneverdig innverknad på verneverdiar og verneføremål knytt til planteliv.

Området som blir påverka av Storå kraftverk har ein fauna som er typisk for fjellområda i sørvest Noreg. Etter søk i aktuelle databaser og tilgjengeleg litteratur om fauna er det registrert informasjon om prioriterte arter, trua eller nær trua arter på Norsk rødliste for arter 2015 eller andre verdifulle arter som vil bli direkte påverka av det omsøkte tiltaket. Det vart i 2015 registrert ein hekkelokalitet for svartand i Grunnetjønn som er ein utviding av Storå om lag 1 km oppstrøms utløpet i Valevatn. Svartand har status som nær truga (NT) i Norsk rødliste for arter 2015. I 2015 vart det og observert eit stasjonært par med svartand ved utløpet av Degevatn. Haldt saman med ein eldre observasjon av hekkande Svartand i Degevatn, er det mykje som tydar på at svartanda hekkar i Degevatn. Det er registrert ein hekkelokalitet for hubro om lag 1.5 km frå kraftstasjonen og anleggsområde for alternativ 2. Hubro har status som sterkt truga (EN) i Norsk rødliste for arter 2015. Det er registrert ein hekkelokalitet for jaktfalk om lag 1.5 km frå kraftstasjonen og anleggsområde for alternativ 2. Jaktfalk har status som nær truga (NT) i Norsk rødliste for arter 2015. Det er registrert ein hekkelokalitet for kongeørn med tre moglege reirplassar nær kraftstasjonen og anleggsområde for alternativ 2. Kongeørn hadde tidlegare status som truga (NT) i Norsk rødliste for arter men vart teke ut av lista etter revisjonen i 2010. Kongeørn er likevel å betrakte som ein verdifull art.

Ei utbygging av Storå kraftverk etter alternativ 2 vil med stor sannsynlegheit føre til hekkelokaliteten for kongeørn ikkje blir brukt under anleggsperioden, mens det er meir usikkert om lokaliteten vil gå permanent ut av bruk som ein konsekvens av forstyrringar knytt til vanleg drift og tilsyn av kraftstasjonen. Det er meir usikkert i kva for grad hekkelokaliteten for hubro blir påverka av ei utbygging av Storå kraftverk etter alternativ 2. Både avstanden til kraftstasjon og anleggsområde og topografien i område tilseier at lokaliteten er relativt godt skjerma. Samstundes vil eit omfattande og langvarig anleggsarbeid med mellom anna sprenging, medføre forstyrringar over eit stor område. I følgje Artsdatabanken sitt faktaark er hubroen ekstremt følsam for forstyrring, og vil ofte forlate egg og små ungar. Det kan derfor være ein viss fare for reduserte hekkemoglegheit og hekkesuksess under anleggsperioden. Når det gjeld jaktfalklokaliteten gjeld mange av dei same vurderingane som for hubro.

Ei utbygging av Storå kraftverk, etter begge alternativa, vil medføre redusert vassføring i Storå og vil kunne påverka hekkelokaliteten for svartand i Grunnetjønn. Redusert vassføring vil medføre redusert biologisk produksjon og dermed redusert næringstilgang for svartanda. Den sannsynlege hekkelokaliteten for svartand i Degevatn vil bli påverka på liknande måte. Både periodevis tørrlegging av grunne område og utvasking ved periodevis høg vasstand, vil medføre redusert biologisk produksjon og dermed redusert næringstilgang for svartanda. Om den sannsynlege hekkelokaliteten, slik observasjonane kan tyde på, ligg nær område der sprerredammen skal byggast, vil hekkelokaliteten ikkje bli brukt i anleggsperioden.

Ved ei utbygging etter alternativ 2 vil forstyrringane i dette området bli ennå større som ei følge av utsprenging av tunellinntak. Reduksjonen av biologisk produksjon vil og gje redusert næringstilgang for fisken i Degevatn og Storå.

Ei utbygging av Storå kraftverk, etter begge alternativa, vil ha med stor sannsynlegheit ha ein liten til moderat negativ innverknad på hekkemoglegheita for den raudlista arten svartand på både kort og lang sikt.

Ei utbygging av Storå kraftverk etter alternativ 2, vil ha med stor sannsynlegheit ha ein stor negativ innverknad på hekkemoglegheita for kongeørn på både kort og lang sikt. Ei utbygging etter alternativ 2 vil med ein viss sannsynlegheit ha ein stor negativ innverknad for dei raudlista artane hubro og jaktfalk på kort sikt.

Villrein

Område ved Degevatn ligg midt inne i ein om lag 10 km brei landkorridor mellom reguleringsmagasina Valevatn og Tjodavatnet. Denne korridoren er om lag 20 km lang og er heilt sentral for utvekslinga av dyr mellom dei sentrale områda i Setesdal Vesthei og Frafjordheiane. Korridoren skåren over av tekniske inngrep to stader. Langs Storå og Heimre Halvfardalen går ei 300kV kraftlinje, og om lag 10 km lenger aust går fylkesvegen mellom Sirdal og Lysebotn. Langs fylkesvegen ligg og Grydalen hyttefelt og turisthytta Børsteinen, og saman med biltrafikk i sommarhalvåret (17.05-01.11) skapar ferdsla alvorlege forstyrringar for villreintrekka.

I Norsk Villreinsenters rapport Kartlegging av villreinens arealbruk i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Setesdal Austhei er det registrert to villreintrekk i område ved Degevatn. Eit i Heimre Dyrgrådalen og eit på høgdedraget for vest for Nordre Dyrgrådalen og Degevassbu. Sidan midten av 1990-talet har det vore lite villrein i heile Frafjordheiane, inkludert området ved Degevatn og vidare austover til veggen Sirdal-Lysebotn. Til dømes visar GPS-data frå www.dyreposisjoner.no at ingen GPS merka dyr har vore i området mellom 2007 og 2016. Samstundes visar feltobservasjonar at området dei siste åra har vore brukt sporadisk av mindre flokkar med bukk.

Sjølv om området ved Degevatn i dag kan beskrivast som eit perifert område for villreinstamma i Setesdal – Ryfylke villreinområde (NINA 2015), så visar området si brukshistorie at området i periodar har hatt ein meir omfattande bruk. Om ein går tilbake til midten av 1970-talet var det etablert ein liten stamme med eigne kalvingsområde i Frafjordheiane (Bay 1994). Mellom anna på grunn av for hardt jakttrykk fekk ein ikkje etablert ei fast stamme i område, men så seint som i 1993 vart det observert kalving ved Sinneskula rett nord for Degevatn (Haughom 1994). I perioden frå midt på 1970-talet til midt på 1990-talet trakk fostringsflokkar på til saman 300-500 dyr sørvestover og inn i området i desember/januar. Dei hadde tilhald i dei austre delane av Frafjordheiane til simlene i april trakk nordvestover til kalvingsområda ved Botsvatn. Bukkane vart ståande att i område til månadsskiftet august/september da brunsten nærmar seg (Bay 1994). Brukshistoria viser derfor at område kan ha ein funksjon som vinterbeite, og på bakgrunn av villreinen sin sykliske bruk av beiteområda er det godt mogleg at villreinen vil komme tilbake til desse områda i åra framover. Dette vil truleg være mest aktuelt i periodar med stor villreinstamme og/eller periodar med vanskelege beitetilhøve i dei sentrale beiteområda lenger aust. Sjølv om Frafjordheiane ikkje inngår i dei viktigaste beiteområda, vil det likevel være viktig at slike randområder og trekkorridorane inn til dei blir tatt vare på slik at desse beiteressursane kan være tilgjengelege for villreinstamma når det blir behov for det (NINA 2004). I dag er den samla belastninga (§10) i høve til villrein relativt avgrensa i områda rundt Degevatn. Kraftlinja gjennom område kan ha ein viss barriereeffekt og denne kan bli større i samband med oppgraderinga til 420kV. Dette vil særleg være aktuelt under anleggsarbeida som i hovudsak vil gå føre seg i barmarksperioden (mai-oktober) i 2016-2018. I høve til villrein vil bygging av Storå kraftverk auke den samla belastninga i område. Sperredammen vil utgjere ein nytt teknisk inngrep, og reguleringa av Degevatn kan ha ein periodevis barriereeffekt dersom det medfører seinare islegging og/eller dårlegare istilhøve på magasinet. I ein mogleg anleggsperiode (2017-2018) vil forstyrringane truleg bli så omfattande at områda rundt Degevatn går ut av bruk. Tiltaket vil og føre med seg auka motorferdsle i område på lengre sikt, i samband med naudsynt tilsyn med anlegga og merking av område med usikker is rundt tunellinntaka. Slik villreinen sin bruk av området er i dag, med sporadisk vinterbeite for bukk (NINA 2015), vil skadeverknadane av Storå kraftverk være relativt små. Samstundes visar brukshistoria at området i periodar og kan ha funksjon som beiteområde for fostringsflokkar og er einaste trekkorridor til områda lenger vest i Frafjordheiane. På bakgrunn av føre var prinsippet (§9) bør det derfor ikkje gjerast inngrep som kan gjere villreinens framtidige bruk av område vanskelegare.

I høve til villreinen sin områdebruk dei siste 20 åra, vil ei bygging av Storå kraftverk med stor sannsynlegheit ha ein liten negativ innverknad på villreinen sin beite- og trekkaktivitet i område. Om villreinen tek opp att bruken av område som på 1980 og 1990 talet, vil ei bygging av Storå kraftverk med stor sannsynlegheit ha ein moderat negativ innverknad på villreinen sin beite- og trekkaktivitet i område.

Kulturminne

Etter søk i aktuelle databaser og tilgjengeleg litteratur om kulturminne er det registrert informasjon om både automatisk freda og nyare tids kulturminne som kan bli påverka av det omsøkte tiltaket.

Det automatisk freda kulturminne Degjevatn er ei dyregrav som ligg heilt nede ved vasskanten på nordsida av Degevatn. Ei heving av Degevatn med 1 m vil gjere at vatnet vil stå heilt opp mot lokaliteten og medføre fare for utvasking og utrasing som kan øydelegge dyregrava.

Det automatisk freda kulturminne Oselegå er ein heller frå førreformatorisk tid som ligg nede ved vasskanten ved utløpet av Degevatn. Osalega ligg om lag 50 m nedfor planlagt damstad. Ved naudsynt merking og sikring under anleggsarbeida vil ikkje sjølve kulturminne bli skada, men opplevingsverdien av kulturminne vil bli sterk påverka av sperredammen.

Det nyare tids kulturminnet Degevassbu er eit feleger frå 1800-talet som ligg nord aust i Degevatn. Sjølv kulturminne ligg på ein kolle om lag 10 m over vatnet og vil ikkje bli direkte påverka av hevinga av Degevatn.

I vestenden av Valevatn er det registrert fire Kulturminner som ikkje vil bli direkte påverka, men vil visuelt påverka i anleggsperioden ved ei utbygging etter alternativ 2.

Ei utbygging av Storå kraftverk vil ha liten negativ innverknad på kulturminne. Skadeverknadane er særleg knytt til redusert opplevingsverdi av helleren Osalega og mogleg utvasking av dyregrava på nordsida av Degevatn.

Friluftsliv

Friluftslivsbruken av området er størst om vinteren, og da særleg i samband med den delvis preparerte skiløypa inn til Degevasshytta. Samstundes er og vinteren den tida på åra kor inngrepa i samband med Storå kraftverk vil bli minst synlege. Bruken av område om sommaren er meir avgrensa, men for dei som ferdast i område vil opplevingsverdien bli redusert på grunn av dei tekniske inngrepa.

Bygging av Storå kraftverk vil med stor sannsynlegheit ha små negative konsekvensar for friluftslivet i område.

Vurdering etter naturmangfaldlova sin §48

Dispensasjon til tiltak som ikkje strid med verneføremålet og ikkje påverkar verneverdiane nemneverdig.

Å ta vare på landskapet er ein sentral verneverdi og ein del av verneføremålet i både Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder. Bygging av Storå kraftverk vil gjennom redusert vassføring i Storå, sperredammen ved utløpet av Degevatn og reguleringssona rundt Degevatn, ha ein moderat til stor negativ innverknad på verneverdiane i begge verneområda. Dei negative innverknadane er og utan tvil av eit slik omfang at dei ikkje kan komme inn under formuleringa «*ikkje påverke verneverdiane nemneverdig*», kor det siktas til små og bagatellmessige inngrep. Såpass omfattande inngrep må og vurderast til å være i strid med verneføremålet for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder. Ei slik vurdering av ei kraftutbygging si innverknad på landskapet, er og i tråd med vurderingane i Miljødirektoratet si klageavgjerd for Nilsebu kraft i Lusaheia landskapsvernområde frå 2013.

Å ta vare på villreinstamma sitt leveområde er ein sentral verneverdi og ein viktig del av verneføremålet i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde. Bygging av Storå kraftverk vil gjennom bygginga

av sperredammen, auka motorferdsle og mogleg dårlegare istilhøve på Degevatn, kunne ha ein negativ innverknad på verneverdiane i verneområdet. I dagens situasjon vil den negative innverknaden være liten, men i ein framtidig situasjon med meir villrein i område, vil dei negative innverknadene er likevel kunne vurderast som «nemneverdige».

Å ta vare på plante- og dyrelivet er viktige verneverdiar og ein del av verneføremålet i både Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder. Bygging av Storå kraftverk etter alternativ 2 vil ha moderat til stor negativ innverknad på verneverdiane knytt til fugl, mens bygging av Storå kraftverk etter alternativ 1 vil ha liten til moderat negativ innverknad på verneverdiane knytt til fugl. Begge utbyggingsalternativa vil ha ein moderat negativ innverknad for fisk. Sjølv om omfanget av dei negative innverknadene knytt til raudlista og andre viktige fugleartar er avgrensa, må dei likevel vurderast til å være «nemneverdige» for begge utbyggingsalternativa.

Storå kraftverk kan og være i strid med verneføremålet for Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder, på grunn av moglege presedensverknadar. Om det blir gjeve dispensasjon til Storå kraftverk kan det bli vanskeleg å ikkje gje dispensasjon i liknande saker, både i desse to landskapsverneområda og andre landskapsvernområder som verneområdestyret har forvaltningsmynde for. I dag ligg det berre føre ein søknad om småkraftverk ved Pytten i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane landskapsvernområde, men det er varsla ein ny søknad frå Nilsebu kraft i Lusaheia landskapsvernområde og Hydro har hatt konkrete planar om bygging av Tveråa i Kvanndalen landskapsvernområde.

Dispensasjon når tryggleikssyn gjer det naudsynt.

Det er ikkje knytt særskilte tryggleikssyn til bygginga av Storå kraftverk.

Dispensasjon av omsyn til vesentlege samfunnsinteresser.

Bygging av Storå kraftverk kan ha positive verknadar lokalt og regionalt. Desse verknadane er særleg knytt til Storå kraftverk si status som O/U prosjekt og koplinga opp mot finansiering av minstevassføring og ulike miljøtiltak fleire andre stader i Siravassdraget gjennom Miljødesign Sira. Dette punktet blir og tillagt stor vekt i Sirdal kommune sin høringsuttale. SKK påpekar og i dispensasjonssøknaden at Storå kraftverk er svært viktig for heilskapen i vilkårsrevisjonen for Sira-Kvina reguleringane.

I og med at dei avbøtande tiltaka som blir skissert gjennom Miljødesign Sira ligg utanfor verneområdet, er det ikkje noko klart grunnlag i naturmangfaldlova sin §48 for å ta desse inn i vurderinga av om dispensasjon skal gjevast. Avbøtande tiltak som har ein reell verdi for naturmangfaldlova sitt føremål og helst verneområdet sitt verneføremål, kan takast inn i vurderinga om tiltaka gjennomførast i verneområde. Når det gjeld avbøtande tiltak utanfor verneområde er det berre oppretting av eit alternativt verneområde som er nemnt i naturmangfaldloven si kommentarutgåve.

Dette punktet har likevel avgrensa betydning, ettersom dispensasjon etter dette alternativet har andre krav som gjer det mindre relevant. Eit anna kriterium er at tiltaket må være naudsynt, det vil si at den vesentlege samfunnsinteresse ikkje kan ivaretakast på annan måte. I dette konkrete høve er det i SKK sitt revisjonsdokument skissert tre O/U prosjekt som skal sikre naudsynt kraftproduksjon og økonomi til å gjennomføre dei skisserte miljøtiltaka. Dette dreier seg om Knaben-Soliåna og Rafoss i Kvinavassdraget. Det er allereie søkt om konsesjon for Knaben-Soliåna og Rafoss som har ein kraftproduksjon på 87 GWh og 34.5 GWh. Sjølv om begge desse O/U prosjekta ligg i Kvinavassdraget vil ein eventuell konsesjon, til eine eller begge av desse prosjekta, kunne sikre gjennomføring av alle skisserte miljøtiltak i både Sira og Kvinavassdraget. Bygging av Storå kraftverk kan derfor ikkje vurderast til å være naudsynt, i og med formålet med prosjektet langt på veg kan oppnåast gjennom alternative løysningar utanfor verneområda.

Det heilt avgjerande punktet i høve til dispensasjon etter tredje alternativ, er om det er snakk om ei vesentleg samfunnsinteresse. I Miljødirektoratet sin vegleiar går det heilt klart fram at det med vesentlege samfunnsinteresser meinast tungtvegande omsyn av nasjonal betydning, og at saker med

stor lokal eller regional betydning ikkje er tilstrekkeleg grunnlag for dispensasjon. Sjølv om Storå kraftverk involverer både lokale og regionale interesser kan ikkje tiltaket vurderast til å komme inn under formuleringa «*tungtvegande omsyn av nasjonal betydning*». Ei slik vurdering av innhaldet «*vesentlege samfunnsinteresser*», er og i tråd med vurderingane i Miljødirektoratet si klageavgjerd for Nilsebu kraft i Lusaheia landskapsvernområde frå 2013.

Konklusjon

Bygging av Storå kraftverk vil ha negative innverknad på verneverdiane i Setesdal Vesthei-Ryfylkeheiane og Frafjordheiane landskapsvernområder, og være i strid med verneføremålet for begge verneområda. Sjølv om dei største negative konsekvensane er knytt til påverknaden på landskapet, er det og negative konsekvensar knytt til villrein, fisk og raudlista fugleartar. Det kan derfor ikkje gjevast dispensasjon til Storå kraftverk etter første alternativ i naturmangfaldlova sin §48. Det må og påpeikast at det i Miljødirektoratet sin vegleiar går tydeleg fram at kraftutbygging ikkje er eit tiltak det kan gjevast dispensasjon til etter dette alternativet i naturmangfaldlova sin §48.

Det er ikkje knytt viktige tryggleikssyn til bygginga av Storå kraftverk. Det kan derfor ikkje gjevast dispensasjon til omsøkt tiltak etter andre alternativ i naturmangfaldlova sin §48.

Bygging av Storå kraftverk kan ha positive verknadar lokalt og regionalt, og har ein viktig funksjon som O/U prosjekt i vilkårsrevisjonen for Sira-Kvina reguleringane. Bygging av Storå kraftverk kan likevel ikkje seiast å være naudsynt, eller eit tiltak med vesentleg samfunnsinteresser av nasjonal betydning. Storå kraftverk kan derfor ikkje få dispensasjon etter tredje alternativ i naturmangfaldlova sin §48.